

LUJITTUVIN SITEIN KOHTI TULEVAISUUTTA

1742

Eripainos Suomen Naisten Kansallisliiton
Siveellisyyskomitean Julkaisusta n:o 15.

Lujittuvin sitein kohti tulevaisuutta.

Prof. rouva *Aili Salomaa*.

Kotien merkitys kansan kasvattajana on sotien ja vaikeitten aikojen kansakuntaa kohdatessa vielä tärkeämpi kuin rauhan päivinä. Raskaitten uhrien ja menetysten tilalle tarvitaan uutta, sekä henkisesti että ruumiillisesti korkeatasoista kansanainesta. Vaikeuksissa kamppailtaessa luotetaan nousevaan sukupolveen, joka kodin suojassa varttuu tulevaisuuden turvaksi. Kerta toisensa jälkeen joudutaan tällöin vetoamaan koteihin ja äiteihin. Tällaiset vetoamukset menneiltä ajoilta ovat suorastaan historiallisia asiakirjoja siinä mielessä, että ne kuvastavat, mikä eri aikoina on ollut kotien tärkein tehtävä, mikä on ollut se kipeä kohta kansan elinhermossa, joka on vaatinut parannusta. Palauttakaamme mieliin esim. *T o p e l i u k s e n* kehoitus Suomen äideille sanomalehdessä *Helsingfors Tidning* v. 1845, jossa hän vetoaa äidin tehtävään isänmaanrakkauden sytyttäjänä. Vakuuttavasti hän puhuu äidin vaikutuksesta, siitä kuinka hän lapsen sielussa herättää ensimmäiset ajatukset Jumalasta ja iankaikkisuudesta, kuinka lapsi häneltä saa ensimmäisen käsityksen sivistyksestä ja hyvistä tavoista, kuinka äiti lapsen sieluun painaa lähtemättömästi sen pohjaväriin, johon myöhemmin kaikki elämän kuvat imeytyvät. »Mihin ikinä tieni on johtanut, mitä olen oppinut ja toiminut, aina on minulla säilynyt tämä hiljainen äitini perintö. — — Näin täytyy miehen puhua, jos häntä ei sokaise ylpeä itsekylläisyys.

Mutta kuitenkin hän yksin saa kaiken kunnian. Hänestä kertoo historia, hänen ajatuksensa ja tekonsa muodostavat niin sanoaksemme maailman menon ulkokuoren. Ja niin unohdetaan kokonaan, että äidinrakkaus on luonut sukukuntain katsantotavat, että naisen silmä on se lämmin aurinko, jota ilman ei ainoakaan ajan kukkanen olisi kyennyt kehittämään sirkkalehtiänsä historiassa. Sen tähden kääntyköön jokainen, ken lausuu sanat: kasvata kansani, ensiksi naisen puoleen.»

Kasvata kansani. Se ääni on jälleen kaikunut Suomen äideille ja kodeille. Mitä epäkohtia onkin ilmennyt nykyyhtkellä, kaikki ne kilpistyvät siihen totuuteen, että kodit voivat muuttuneissakin ja vaikeissakin olosuhteissa kasvattaa elinkelpoista, voimakasta kansaa. Kotien velvollisuus on tarttua ratkaisevasti kasvatuskysymykseen ja vetää nuoriso omaan piiriinsä. Sen piirin turvallisuudesta ja valvonnasta siirtyminen maailman turuille on järjestettävä siten, että koti jatkuvasti säilyttää valta-aseman nuoren ihmisen elämänsänsäksessä, ja että kodin parhaat antimet suojelevat ja seuraavat häntä kaikissa elämän vaiheissa. Suuri kasvattaja Pestalozzi teoksessaan »Kuinka Gertrud opettaa lapsiansa» omistaa äideille sanat: »Äiti, äiti. Pyhitä sinä minun siirtymiseni sydämesi hoivista tähän maailmaan säilyttämällä sydämesi minulle!»

Kuitenkin on kieltämätön tosiasia, että viime vuosien kehitys on vienyt siihen, että myöhäislapsuusikäiset ja varsinainen nuoriso yhä enemmän ovat liukuneet kodin piiristä ulkomaailman vaikutusten piiriin. Tämä siirtyminen on tapahtunut ilman kodin »sydämen» säilymistä. Kodin sisäinen, ihmeellinen vaikutusvoima, mikä sadoin näkymättömin säikein sitoo ihmisen tuohon lapsuuden suojapaikkaan ja onnen tyyssijaan, lukemattomin pienin osasin liittyy siihen mahtavaan rakennukseen, mikä siveellisellä kallioperustalla kohoaa järkkymättömänä, kestää kautta elämän. Ilman tätä voimaa tapahtuu sortuminen vaaroihin ja kiusauksiin. Vastuuntuntoiset, lapsistaan huolehtivat vanhemmat valvovat avoimin

silmin ja selkein ajatuksin lastensa ensi askeleita kodin ulkopuolella. Siksi on suorastaan järkyttävää lukea sellaisia hätähuutoja kuin äskettäin joidenkin aikakauslehtien palstoilla on kuulunut nuorison omasta suusta: »Oi, te vanhemmat, pitäkää huoli lapsistanne. Tiedätekö, missä he kulkevat iltaisin? Aavistatteko, mihin kuiluihin he ovat syöksymässä? Kysyittekö heiltä, missä he viettävät vapaa-aikansa? Te ette tiedä totuutta, vai suljetteko silmänne?»

Ajankohtaista, kansan elinsuonen iskemistä on sen tähden selvittää niitä syitä, mitkä ovat höllentäneet nuorison ja kodin välisiä siteitä, ja koettaa etsiä pikaista apua nuorisolle itselleen.

Voidaksemme täyttää kasvatustehtävän kodin piirissä kaikessa laajuudessaan on ensin tarkastettava, millainen on myöhäislapsuusiässä olevan asema kodissa. Ennen varsinaista murroskautta, mikä päättyy 13—14 ikävuosien paikkeille, on myöhäislapsuuden ikä, jolloin luodaan pohja sille kasvatukselle, joka täydellistyy murrosiässä. Tänä aikana kotien ote lapsiin usein pyrkii herpaantumaan. Kenties se osittain johtuu lasten ulkonaisen olemuksen nopeasta, vanhemmille usein yllätyksellisestä muutoksesta. Sopusuhtaista ja rauhallista kehitystä osoittava käyrä alkaa yhtäkkiä tehdä käänteitä ja hyppäyksiä. Aikaisemmin sävyisiä ja lempeä tyttö muuttuu meluavaksi, epämiellyttäväksi olennoiksi, joka uhma-asenteisena lähestyy vanhempiaan ja ympäristöään. Raajojen venyminen ja liikkeitten hallitsemattomuus tekee hänet epäharmooniseksi ja kulmikkaaksi. Voimien ylijäämä etsii purkautumistietä kaikkialta. Pojat muuttuvat rajuiksi, härnäileviksi ja julmiksi. Kodin ulkopuolella oleva maailma, jota ennen katseltiin kasvattajan antamien taikalasien läpi, on nyt uusi, kiehtova ja samalla tympäisevä alue, jonka kuitenkin aavistellaan tarjoavan tulevaisuudessa salaperäistä hurmaa ja nautintoa. Myöhäislapsuusiässä on olemassa suuri vaara, että kodin arvovalta horjuu ja loitoneminen kodista alkaa sulkeutuneella vieroksumisella ja umpi-

mielisyydellä. Ellei silloin kodin suoman turvallisuuden ja kodista riippuvaisuuden tunne saa ylivaltaa, joutuvat monet kodin ulkopuolelta saatujen vaikutteitten alaisiksi, alkavat kaihtaa vanhempiaan, vieläpä häpeävätkin heitä. Kodin kiinteä ote lapsiin perustuu silloin suuressa määrässä kahteen edellämainittuun tekijään.

Myöhäislapsuusikäinen, siis varhaisnuori kaipaa suurta hellyyttä ja tarvitsee erikoista ohjausta. Sillä siinä iässä tulee kysymykseen myös senlaatuinen sukupuolikasvatus, mikä ei enää myöhemmin saata tapahtua yhtä luontevasti ja välittömästi kuin tänä ikä kautena. Tarkoitamme, että ainoastaan myöhäislapsuusiässä on mahdollista käsitellä sukupuolikasvatuksen fysiologista puolta. Luonnollisesti ja yksinkertaisesti, kasvi- ja eläinmaailmaan viittaamalla on silloin selitettävä ihmisen syntyminen. Mutta selitys annettakoon kahden kesken, eikä yhteiskeskustelussa. Tämän selvityksen antaminen on myöhäistä puberteetti-iässä. Silloin on aika ottaa sukupuolikasvatuksen tavoitteiksi puhtaus, miehuus, järjestys, perinnöllisyys ym. Lyhyesti kaikki, mikä lujittaa ja kehittää luonnetta. Yhteiskunnallinen kasvatus siinä iässä puolestaan täydentää samanaikaisesti tapahtuvaa luonteenkasvatusta. Se opettaa nuorta ihmistä järjestämään suhteensa ulkomaailmaan muultakin kuin oman mukavuuden ja nautinnon kannalta.

Oman onnensa nojaan jätetty nuori ihminen, joka vailla vanhempien tukea ja opetusta siirtyy kodista tähän maailmaan, katselee sitä ymmärtämättä. Hän syöksyy ulkopuolelta kodin löytämiensä opetusten ja tietojen harhaanjohtamana joka päivä erehdyksestä toiseen. Sen sijaan varmasti, rakkaudella ja taidolla ohjattu lapsi joka päivä voittaa jonkin uuden totuuden. Kokeuspiiri, jossa hän elää, liittyy hänen sisäisen voimansa puhtauden ja kasvun varassa sopusointuiseksi elämäntähtämykseksi, eikä tämä perustu mihinkään sattumanvaraiseen eikä erehdyksiin. Hän on oppinut alistamaan aistillisuuden lait siveellisen ja henkisen elämän lakien alle.

Luonto on sokea, se palvelee kokonaisuutta eikä yksilöitä. Se ei pyri sopusointuun ihmisen siveellisen ja henkisen luonnon kanssa. Jälkimmäisten täytyy se sopusointu rakentaa. Ellei näin tapahdu, emme aistillisen luonnon hallitessa milloinkaan voi saavuttaa inhimillisen kehityksen korkeinta päämäärää. Ainoastaan henkisen ja sisäisen elämänsä varassa ihminen täyttää mittansa. Siksi nuori ihminen on temmattava sokean ja aistillisen luonnon vaikutusvallasta ja kodin piirissä valmistettava hänen tulevaisuuttaan siveellisen elämän ylevien lakien hengessä.

Jos arvioimme nykyhetken vaatimuksena erilaisia kodissa noudatettavia kasvatuseriaaotteita, niin on mielestämme pyrittävä vastustamaan vapauskasvatusta. Liiallinen vapaus antaa mielikuvitukselle tarpeettoman suuren vallan ja luonne muodostuu silloin liioittelevaksi. Vapauden myöntäminen kaikissa asioissa johtaa nopeasti täydelliseen piittaamattomuuteen neuvoihin ja ohjaukseen nähden. Kun sitten myöhemmin pyritään rajoittamaan vapautta, kun siitä jo on johtunut esim. luvatta ulkona käyminen ja näiden retkien salaaminen, syntyy hankauksia ja yhteenottoja, joita on vaikea sovittaa. Usein juuri liiallinen vapauskasvatus on höllentänyt siteet koteihin.

Nykyhetkellä huomioitavista kasvatustavoitteista mainitsemme erikoisesti luottamuskasvatuksen. Siinä vanhempien ja lasten välille muodostuu suhde, joka tarjoaa parhaat edellytykset jatkuvaan kanssakäymiseen ja yhteenkuuluvaisuuden tuntuun vielä senkin jälkeen, kun kodin ulkopuolinen maailma on lujittanut asemansa kasvatettavaan nähden.

Kodin ja ennen kaikkea äidin suorittama kasvatustyö, ennenkuin maailman petos ja kiusaus on turmellut lapsen sydämen, niin ettei se enää kykene vastaanottamaan totuuden, viattomuuden ja rakkauden vaikutteita, on kohotettava entistä suurempaan kunniaan. »Mitä te olette tehneet yhdelle pienimmistä minun veljistäni, sen te olette tehneet minulle.» Siinä on antavan äidin-

rakkauden valta-ajatus. Saavatko nykyhetkellä vaaroille alttiiksi annetut nuoret ihmiset tuntea tämän rakkauden tuen? Noudatammeko äidinrakkauden syvintä lakia? Jos sen teemme, on katkennut side jälleen solmittu. Nuori ihminen kohoaa silloin astetta ylemmäksi: maailma, joka olisi hänet turmellut, ellei hän olisi oppinut sitä tuntemaan äitinsä ohjaamana, vie hänet ohi vaarojen ja kiusausten kohti siveellisen kehityksen täydellisyyttä.

Kun siteet kodin ja nuorison välillä jälleen lujittuvat, saatamme katsella keventynein mielin tulevaisuutta, koska edelleenkin uskomme, niinkuin kasvattajat kautta aikojen ovat uskoneet, ihmisen vapauttamisen mahdollisuuteen.
